

zünk föl.) »Mortinai Erzsébet« Császár Györgytől (1850. febr. 14.); »Két huszár« Doppler Ferentől (1853. márc. 22.); »Vadon fia« Doppler Károlytól (1853.) és »Fogadott leány« Bognár Ignác operettje (1863. nov.); »Ciprusi királyné« Fáy Gusztávtól.

Magyar operett. A zenés és énekes játéknak ez a könnyed fajsúlyú terméke a műfaj mai fogalmában Offenbachnál kezdődik a múlt század 50-es éveiben. A következő évtizedben már magyar operett is volt: »A szerelmes kántor«, szövegét írta: Bényei István, zenéjét szerezte Allaga Géza. (Bem. 1862. ápr. 21-én, Budai Népszínház.) A mű elveszett, de egy nóta a nép ajkán megmaradt belőle, a »Szeretlek én egyetlen egy virágom« kezdetű. E népszerű dallam után ítélve, a kis daljátéknak hatása lehetett. Ugyancsak Bényei és Allaga írták a második kis operettet is: »A zeneszerző«-t. (Bem. 1862. szept. 14. Budai Népszínház.) De ennek nem volt sikere. Valamint Szigligeti és Bognár József »Fogadott leány« c. operettjének sem. (Bem. 1862. nov. 16. Nemzeti Színház.) E korból való még Szigligeti és Böhm Gusztáv »Debreceni bíró«-ja, továbbá Venczel Tivadar »Fekete völgy«-e. (Ez utóbbit bem. 1863. szept. 17-én, a budai Népszínház.) Ugyanekkor a Nemzeti Színház színpadán is játszanak egy új magyar operettet: »A víg cimborák«-at, szövegét Némethy György, zenéjét Huber Károly szerezte. (Bem. 1863. dec. 3. Nemzeti Színház.) S ha megemlítünk e korból egy kolozsvári terméket, a »Tűz van« c. kis operettet (szövege Haray Viktortól, zenéje Pongrácz Józseftől), körülbelül fel is soroltuk az első magyar operetteket.

Ezek azonban nem voltak egész estét betöltő darabok. Az első 3 felv. magyar operettet Rajkai Fribeisz István írta, zenéjét szerz.: Jakobi J. Címe: »Cancan a törvényszék előtt«. (Bem. 1864. ápr. Budai Népszínház.) A darab a »Dunanan apó és fia utazása« c. operett végéhez csapott s hírhedtté vált cancan-tánc hatása alatt jött létre, de távolról sem tudott olyan hatást kelteni, mint a kedvelt »Dunanan«. A második 3 felv. magyar operettet: »A zuávok«-at Follinus Emil írta, zenéjét

Káldy Gyula szerezte. (Bem. 1870. okt. 31-én, a budai Várszínházban, Aradi Gerő színtársulata.) Kedvelt darab volt. Sokszor játszották a vidéki színpadokon, sőt németre is lefordították.

A budapesti Népszínház megnyitásával új lehetőségek nyíltak a magyar operett fejlődésére. Itt Lukácsy Sándor »Székely Katalin«-ja nyitja meg a sort, Erkel Elek zenéjével. (Bem. 1880. jan. 16.) Ezt követi Rákosi Jenő és Puks Ferenc »Titilla hadnagy«-a. (Bem. 1880. febr. 27.) Majd báró Kemény Endre »Gólya kalifa«-ja, melyhez a zenét báró Bánffy György szerezte, s melyet Kolozsvárt játszottak először (1881. márc. 19.) s majd a Népszínházban is. Ebből az időből valók Rákosi Jenő és Erkel Elek »Tempefői«-ja (1883.), »Világ szép asszonya« (Serly Lajos zenéjével).

A magyar operettnek Konti József adott igazi nagy lendületet. Első művét: »A vadászok«-at még vidéken játsszák először (1878. aug. 29. Nagyvárad), de az »Eleven ördög«-nek (Deréki Antal szövegével) már Budán van a bemutatója (1884.), hogy aztán diadalmasan bevonuljon vele a Népszínházba (1885. dec. 16.). Egymás után írja azután operettjeit: a Csiky Gergely szövegére készült »Királyfogás«-t (1886. okt. 30.), a »Suhanc«-ot (1885. jan. 12.), a »Citerás«-t (1894. febr. 23.), a »Talmi hercegnő«-t, (1898. febr. 4.); amelyek mind a Népszínházban kerültek bemutatásra.

Ugyancsak a Népszínház házi szerzője volt Verő György is: a »Szultán« (1892. nov. 19.), a »Virágcsata« (1894. ápr. 24.) és a »Leányka« (1906. jan. 14.) c. kedves és igazán magyaros zenéjű operettjeivel.

Félig-meddig magyar operettnek kell vennünk a »Cigánybaró«-t is, nemcsak azért, mert szövege Jókai Mór elbeszéléséből készült, hanem azért is, mert egyes melódiai (mint pl. a II-ik felvonásbeli toborzó) régi magyar népdalokból vannak megkomponálva. (A Népszínházban 1886. márc. 26-án játszották először.)

A magyar operett továbbfejlődésének fokait különösen Martos Ferenc, Bakonyi Károly és Huszka Jenő »Bob herceg«-e (bem. 1902. dec.) és Martos-Huszka »Gül Babá«-ja (1905. dec. 9. Király Színház) jel-